

1. Případ kybernetického cenzora Green Dam

9. června 2009 ministerstvo průmyslu a informačních technologií Čínské lidové republiky zveřejnilo s platností od 1. července 2009 direktivu stanovující, že všechny počítače prodávané v Číně musejí obsahovat Green Dam Youth Escort software, internetový filtr zamezující přístupu k nevhodným materiálům pomocí kombinace omezení vyhledávání klíčových slov a blokování obrázků obsahujících velké množství barvy nahé kůže. Existuje obava, že software bude užíván vládou k monitorování všech uživatelů internetu a objevuje se podezření, že software může být použitý k jinému způsobu narušení soukromí jedinců. Ministerstvo tvrdí, že vyžadování softwaru Green Dam má ochránit děti před zhlédnutím násilných a pornografických stránek, kritici naopak argumentují, že povinná instalace Green Dam nese jasný rukopis čínské vlády - monitoring a cenzura použití internetu a obsahu včetně politicky citlivých údajů. V čase zveřejnění oficiální direktivy zůstávalo pouze 20 dní do nabytí platnosti, což omezilo čas na veřejné projednání a řešení logistických opatření pro výrobce PC.

Vyber si jeden z etických rámců a odpověz z jeho perspektivy na následující otázky:

- 1) Jedná se o cenzuru nebo ochranu ze strany vlády? Jaké jsou výhody a jaké nevýhody tohoto typu řešení?
- 2) Jaké alternativní řešení mohla vláda v podobné situaci využít?
- 3) Jaké kulturní a politické předpoklady jsou přítomné ve vámi navrženém řešení? Jaká omezení mají vaše odpovědi vzhledem k omezením etického rámce?
- 4) Jak se má zachovat poskytovatel internetu a poskytovatel služeb pro vyhledávání internetového obsahu?

2. Věda a vzdělání vs. svoboda slova

Již roky je jedním z nejkontroverznějších témat vědecká teorie evoluce. Ve Spojených státech se dokonce dvě velká hnutí - kreacionisté a v poslední době inteligentní design – snaží zdůraznit, že myšlenka evoluce je pouze jedna teorie z mnoha dalších a stejně jako každá teorie má své chyby. Obě hnutí naléhají, aby veřejné školství v hodinách přírodopisu nabízelo alternativní teorie existence lidstva společně s evolucí, a tlačí na veřejné knihovny, aby prezentovaly všechny strany ve svých fondech. Některé z výsledků těchto hnutí zahrnují přidání popisků do učebnic v Texasu a Georgii, které zahrnují „objasňující údaje“, popisující evoluci jako „jednu z několika teorií“ vysvětlující diverzitu zemského života, a změnu kurikula přírodopisu tak, aby obsahovalo biblická vysvětlení.

Tyto kontroverze nejsou omezeny pouze na výuku. V knihkupectví národního parku Grand Canyon je vedle vědeckých knih o geologii a evoluci kañonu, jeho floře a fauně a domorodcích kniha, která odhaluje historii kañonu podle biblické časové osy. Proti prodávání této knihy v národním parku se objevují protesty. Benzín do ohně přilévá skutečnost, že na webových stránkách či v literatuře mezi oficiálními údaji Služeb parku už není dostupný geologický věk kañonu. Vědec, který zpochybnil zařazení zmíněných textů do knihkupectví,

argumentuje, že park je vládní agentura a jako taková by neměla zahrnovat biblickou verzi historie kaňonu. Tvrdí: „Knihkupectví v Canyon je jiné než ostatní komerční knihkupectví, kvůli jeho vazbám s vládou U.S.A. To nesouvisí se svobodou slova autora – může psát, cokoli chce, ale tato kniha by neměla být presentována jako vědecká v knihkupectví parku.“

Otázky:

- 1) Jak by mělo knihkupectví reagovat na vědcovy protesty? Mělo by knihu stáhnout?
- 2) Jaké jsou důsledky pro veřejnost, školní vzdělávání, akademické knihovny, když je protest úspěšný nebo neúspěšný?
- 3) Jak odpovíte na tvrzení, že stažení knihy je porušení intelektuální svobody?

3. Případ cenzury veřejného prostoru

Veřejná knihovna v Annedale pronajímá místnost za účelem setkávání. Budova knihovny představující prostor placený z veřejných peněz je otevřena všem. Její ředitelka obdržela žádost od neo-nacistické skupiny, která žádá o možnost uspořádat v místnosti roční setkání. Ředitelka považuje charakter skupiny za rušivý a cituje uživatele, kteří by se cítili přítomností skupiny obtěžováni a povolení setkání v knihovně by podle nich znamenalo, že skupina má přijatelné cíle. Ředitelka se rozhodla odmítnout žádost o pronájem místnosti. Skupina trvala na tom, že pokud jde o veřejný prostor a skupina se nedopouští ničeho nelegálního, má právo prostor využít pro vlastní účely. Skupina podala žalobu za diskriminaci na knihovnu a na město Allendale.

Otázky:

- 1) Podle jaké taktiky by se měly řídit takovéto situace?
- 2) Měla by veřejná knihovna mít právo omezovat přístup ke svému vybavení?
- 3) Jakých etických problémů se předložený případ dotýká?
- 4) Pokud by skupina byla proti interupci, jak by to zvolilo vaše rozhodnutí?

4. Případ spolupráce s cenzorem ve veřejné sféře

Jiří je mladý informační profesionál, má rád hudbu a ve svém volném čase navštěvuje řadu konferencí. Nedávno navštívil koncert Pearl Jam a v pondělí, den po vystoupení, o něm vyprávěl svým kolegům v práci. „Bylo to kruté. Tíhnou tak k politice a jsou kritičtí k cenzuře. Je to skvělá skupina, která má co říct. Měli byste se podívat na ten koncert na jejich webových stránkách, vysílají ho na internetu.“ Během polední přestávky se Jiří s Martou usadili, aby se podívali na kousek show. Jiří byl zděšený, když zjistil, že některá slova kapely byla vymazána. Nebylo to klení, ale politické myšlenky, které zmizely. Konkrétně byly vymazány protiválečné komentáře zpěváka skupiny.

Jiří potom zjistil, že nahrávací společnost, která vlastní práva na vysílání je současně poskytovatel digitálního telefonu a internetu knihovně. Promluvil s ředitelkou a vyzýval ji,

aby změnila poskytovatele ve světle „jasné cenzury“, jak tvrdil Jiří. „Jak můžeme jako knihovna, místo nepotlačovaných myšlenek, platit peníze cenzorovi? To není správné. Měli bychom zaujmout nějaké stanovisko.“ V principu souhlasila ředitelka s Jiřím. Musela přednést případ městskému zastupitelstvu. To pro ni byl velmi odlišný druh diskuze, než jakákoliv z těch předešlých, kterým musela čelit během své kariéry.

Otázky:

- 1) Napište popis případu, který posílá ředitel zastupitelstvu. Mělo by město změnit poskytovatele kvůli něčemu podobnému?
- 2) Popiš, jak se mění oblast intelektuální svobody v knihovnách. Jak se posunuje z oblastí tištěných zdrojů k elektronickým?
- 3) Překračuje osobní přesvědčení Jiřího do profesionální oblasti? Je to možné v případech, jako je tento?

5. Případ politizace mailing listu

Celostátní knihovní asociace měla elektronický mailingový list pro své členy. Jedinci byli automaticky přihlášení, když se stali členy asociace, ale mohli se sami odhlásit z listu tím, že napsali e-mail administrátorovi.

Historicky byl list pouze neformální s omezenou nebo žádnou diskuzí a zprávami obvykle rozesílanými k událostem, novinkám v asociaci nebo k tématům souvisejícím s profesí. Předseda komise pro intelektuální svobodu začal posílat více příspěvků s tím, jak začalo být současné politické klima nepřátelské k civilním svobodám a problémům intelektuální svobody. Konkrétně odeslal zprávy zabývající se stavem knihoven a knihovnictví na Kubě, stejně jako stávkou ve veřejné knihovně Vancouveru v Kanadě. Cítil potřebu udržovat informovanost členů o těchto politických zásadách a o právech na pracovišti, vzhledem k jejich přímému vlivu na všechny knihovny a informační pracovníky. Ostatní členové nesouhlasili a žádali ho, aby přestal posílat „politický balast“ a „zaplňovat tím jejich schránky.“ Předseda byl velmi dotčený a viděl podobné komentáře jako v rozporu s jeho rolí v komisi pro intelektuální svobodu. Odmítl přestat a předpokládal, že ostatní se odhlásí z mailingového listu, pokud nechtějí být o takových záležitostech informováni.

Otázky:

- 1) Má předseda komise pravdu?
- 2) Měl by administrátor listu prohlížet zprávy před odesláním?
- 3) Jaká by měla být stanovená politika, podle které se bude řídit komunikace listu?
- 4) Jaké morální povinnosti mají informační profesionálové k sobě navzájem, tj. ke svým kolegům?
- 5) Myslí předseda komise při svém jednání na „větší dobro“?